

UCHWAŁA NR XXIV.261.2017
RADY MIEJSKIEJ W TWARDOGÓRZE
z dnia 9 lutego 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022

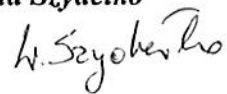
Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r., poz. 446 i 1579) w związku z art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390),
uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Twardogóra.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
Witold Szydelko

*Załącznik
do uchwały Nr XXIV.261.2017
Rady Miejskiej w Twardogórze
z dnia 9 lutego 2017 r.*

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2017-2022**

Twardogóra 2017

h. l. l. l.

Spis treści:

Wprowadzenie

- I. Opis zjawiska przemocy
- II. Charakterystyka zjawiska przemocy w Gminie Twardogóra
- III. Analiza badań
- IV. Zasoby Gminy Twardogóra w zakresie realizacji Programu
- V. Cele programu
- VI. Zadania do realizacji
- VII. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie
- VIII. Prognozowane efekty
- IX. Realizatorzy Programu
- X. Ewaluacja
- XI. Finansowanie Programu

Wprowadzenie

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2022 został opracowany w celu ograniczenia zjawiska przemocy na terenie Gminy Twardogóra oraz zwiększenia dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Niniejszy Program został opracowany zgodnie z:

1. Ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r., poz.1390 z późn.zm.)
2. Ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016r., poz.930 z późn.zm.)
3. Ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2015r., poz.1286 z późn.zm.)
4. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”
5. Uchwałą Nr XLVI/308/10 Rady Miejskiej w Twardogórze z dnia 10 listopada 2010 roku w sprawie: trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.
6. Zarządzeniem Nr 46.2015r.Burmistrza Miasta i Gminy w Twardogórze z dnia 10 marca 2015 roku w sprawie: powołania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

oraz w oparciu o:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020
- Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Twardogóra na lata 2012-2020
- Powiatowy Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego na lata 2016-2018
- Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy
- Kodeks Karny

W procesie opracowania programu korzystano z literatury:

1. „*Mapa pomagania. Jak rozpoznać przemoc w rodzinie i skutecznie jej przeciwdziałać*”, Antologia tekstów opublikowanych w dwumiesięczniku „Niebieska Linia”. Wydanie I, Wydawnictwo Zielony Liść Instytut Psychologii Zdrowia PTP, Warszawa
2. Red. Katarzyna Michalska, Dorota Jaszczak-Kuźmińska „*ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*” wyd. ETOH Fundacja Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych, Warszawa 2014
3. I. Sierpowska, „*Prawo w pomocy społecznej*”, 4 wydanie, Wydane przez Wolters Kluwer Polska Sp. Z o. o., Warszawa 2011
4. T. Szlendak, „*Socjologia rodziny*”. Ewaluacja, historia, zróżnicowanie., PWN, Warszawa 2011
5. red. Justyna Maciaszek „*Zjawisko przemocy we współczesnym świecie. Wybrane aspekty.*” wyd. Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie KUL, Stalowa Wola 2010
6. Jadwiga Mazur „*Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość.*” Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2002
7. red. Dorota Jaszczak-Kuźmińska, Katarzyna Michalska „*Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu*” wyd. Parpamedia na zamówienie MPiPS, Warszawa 2010
8. Hanna Dorota Sasal „*Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie. Niebieskie Karty*”, Wydawnictwo Edukacyjne PARPA, Warszawa 2005

I. Opis zjawiska przemocy

Rodzina jako podstawowy element struktury społecznej odgrywa w życiu każdego człowieka ogromną rolę, kształtuje osobowość dzieci i młodzieży, ich poglądy, styl życia, system norm i wartości. Ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości i zrozumieniu, zaufaniu oraz szacunku.

Używając pojęcia **rodzina** mamy na myśli „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące (art.6 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r (Dz.U. z 2016r poz.930 z późn.zm.). W definicji tej pokrewieństwo odgrywa drugorzędą rolę, najważniejsze znaczenie ma pozostawanie w faktycznej wspólnocie (I. Sierpowska *Prawo w pomocy społecznej*, s.164).

W literaturze naukowej występuje wiele definicji przemocy oraz pojęć o podobnym znaczeniu. Powszechnie używane jest określenie „przemoc domowa” lub „przemoc w rodzinie”. Za podstawę w definiowaniu tego pojęcia stanowiły rodzaje zachowań, intencje oraz skutki.

Przemoc w rodzinie – należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działań naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu zgodnie z art.115 § 11 kk), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz.U. z 2015r., poz. 1390 z późn.zm.).

Przemoc w rodzinie jest trudna do rozpoznania. **Zazwyczaj przyjmuje się, że jest to działanie:**

- **intencjonalne** skierowane przeciwko innym członkom rodziny, jako zamierzone działanie lub zaniechanie mające na celu całkowitą kontrolę nad ofiarą;
- **naruszające prawa i dobra osobiste ofiar** – sprawca wykorzystując swoją przewagę narusza podstawowe prawa człowieka;
- **wykorzystujące wyraźną asymetrię sił** – ofiara jest słabsza sprawca silniejszy;
- **powodujące ból i cierpienie** – sprawca naraża życie i zdrowie ofiary (H.D. Sasal s. 28).

W rodzinach dochodzi do konfliktów międzypokoleniowych, pomiędzy dziadkami, rodzicami i wnukami, przestrzegającymi innych norm i wartości. Często do nieporozumień dochodzi pomiędzy teściową i synową, albo między kobietami i mężczyznami, którzy nie zgadzają się co do kwestii: stylu życia, nawyków i potrzeb, doświadczeń związanych z wychowaniem dzieci, stylem prowadzenia gospodarstwa domowego, wydatkami, przekonaniami politycznymi czy religijnymi (T. Szlendak s.259).

Czynnikami sprzyjającymi przemocy domowej są:

- **normy społeczne i kulturowe** – do których należy społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci, oraz społeczna akceptacja bicia, stosowania kar cielesnych;
- **dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia** – dzieci przyswajają sobie zachowania dorosłych i uczą się, że przemoc jest skutecznym sposobem rozwiązywania konfliktów;
- **uzależnienie/ nadużywanie alkoholu** – zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na niepowodzenia i trudności życiowe, sprawcy są pod wpływem alkoholu;
- **środowisko i stres społeczny** – nawarstwianie się różnych problemów życiowych – złe warunki mieszkaniowe, bezrobocie (D. Jaszczak-Koźmińska, K. Michalska, s. 17-18).

Przemoc występuje nie tylko w rodzinach patologicznych z tak zwanego „marginesu społecznego”, ale jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Może dotyczyć ludzi w różnym wieku, statusie społecznym i materialnym, poziomie wykształcenia czy wykonywanym zawodzie.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różne formy mając zazwyczaj charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy

- **przemoc fizyczna** – są to zachowania agresywne, jak popychanie, policzkowanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, szarpanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką lub pięściami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, nie udzielenie koniecznej pomocy itp.
- **przemoc psychiczna** – wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczenie snu, pożywienia, wyzywanie, upokarzanie, stosowanie gróźb, itp.

- **przemoc seksualna** – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie praktyk z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka, wyśmiewanie zachowań seksualnych kobiety itp.
- **przemoc ekonomiczna** – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny itp.
- **zaniedbanie** – ciągle nie zaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się **trzema fazami** następującymi po sobie powtarzającego się cyklu:

- 1 - **faza narastającego napięcia** – między ofiarą a sprawcą pojawia się napięcie, kłótnie, spięcia, dominuje stres, frustracja, słaba komunikacja - w efekcie dochodzi do wybuchu,
- 2 - **faza wybuchu** – czyli ostrej przemocy, która służy do rozładowania negatywnych emocji (kłótnia, walka, pobicie, awantura), zwykle jest wzywana policja, poszukiwana pomoc, podejmowane decyzje o opuszczeniu domu, o uruchomieniu sprawy karnej lub rozwodowej,
- 3 - **faza miodowego miesiąca** – sprawca przeprosza, okazuje skruchę, obiecuje poprawę, stara się naprawić szkody jakie wyrządził - obawiając się sankcji prawnych, konsekwencji emocjonalnych (reakcji sąsiadów, rodziny); ofiara zaczyna wierzyć, że "wszystko będzie dobrze", często wycofuje się z procesu pomagania, wycofuje skargi składane do policji, nie chce zeznawać przeciwko partnerowi – sprawcy.

Fazy następują po sobie i przechodzą w kolejny cykl przemocy. Cykle mogą trwać przez wiele lat, a przemoc z czasem się nasila. Fazy narastającego napięcia stają się coraz częstsze, fazy ostrej przemocy coraz groźniejsze i dłuższe, a fazy miodowego miesiąca coraz krótsze i mniej intensywne. (K. Michalska, D. Jaszczak-Kuźmińska s.10-14).

Długotrwała przemoc w rodzinie wywołuje szereg tragicznych konsekwencji, doprowadzając do zaburzeń emocjonalnych, degradacji psychicznej, utraty poczucia własnej wartości czy uszkodzeń ciała ofiary.

Zagadnienie przemocy w rodzinie jest przedmiotem regulacji prawnych. Za pomocą przepisów z różnych gałęzi prawa jak: konstytucyjnego, karnego, postępowania karnego,

rodzinnego i opiekuńczego, cywilnego i postępowania cywilnego podejmowane są działania zapobiegawcze. Przemoc w rodzinie jest zachowaniem sprzecznym z obowiązującymi normami prawnymi dlatego jest uznawane za przestępstwo. Najczęściej czyny związane z przemocą w rodzinie kwalifikowane są w oparciu o art.207 kk (Paweł Bocuń s.9-13 [w:] red. Justyna Maciaszek).

Artykuł 207 Kodeksu Karnego (Dz. U z 1997r Nr 88, poz. 553 z późn.zm.) stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub §2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 lat do 12 lat.

Zjawisko przemocy może doprowadzić do nieodwracalnych skutków, dlatego ważne jest, aby były podejmowane działania na płaszczyźnie gminnej i zmierzały do rozpoznania oraz zatrzymania przemocy. Ofiary przemocy, jak również i jej sprawcy muszą mieć udzielaną wszechstronną pomoc realizowaną interdyscyplinarnie. W planowaniu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy niezbędne jest uwzględnienie współpracy specjalistów oraz dbałość o niemieszanie kompetencji służb. Z osobami doznającymi przemocy powinni pracować tzw. „pomagacze”, a ze sprawcami interwencji i facylitatorzy.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy w Gminie Twardogóra

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy na terenie Gminy Twardogóra wykorzystano dane statystyczne w ramach realizowanych działań przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz współpracujące jednostki i instytucje.

W latach od 2012r do 2016r w Gminie Twardogóra zostało uruchomionych 48 procedur „Niebieskie Karty” w związku z zaistnieniem przemocy domowej.

Tabela nr1 Liczba założonych „Niebieskich Kart” w Gminie Twardogóra

Rok		2012	2013	2014	2015	2016
Liczba założonych „Niebieskich Kart”		7	10	12	10	9
Założona przez:	policjantów	5	4	7	7	6
	pracowników socjalnych	1	5	5	3	3
	pracowników oświaty	1	1	0	0	0
	pracowników ochrony zdrowia	0	0	0	0	0
	członków GKRPA	0	0	0	0	0

Źródło; Sprawozdania roczne Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Twardogórze

Z powyższej tabeli wynika, że najczęściej „Niebieskich Kart” rocznie zakładają policjanci oraz pracownicy socjalni. W okresie pięciu lat 2 „Niebieskie Karty” zostały założone przez pracowników oświaty. Nie zakładali „Niebieskich Kart” pracownicy ochrony zdrowia oraz członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na przestrzeni ostatnich trzech lat obserwujemy spadek liczby zakładanych „Niebieskich Kart”. W 2016 roku założono o 25% mniej „Niebieskich Kart” w stosunku do 2014 roku.

We wszystkich przypadkach procedura była prowadzona wobec mężczyzn podejrzanych o stosowanie przemocy. W jednym przypadku po zakończeniu sprawy karnej z art.207kk okazało się, że domniemany sprawca jest ofiarą przemocy.

Na przestrzeni pięciu lat grupy robocze odbyły łącznie 248 spotkań dotyczących realizacji procedury „Niebieskiej Karty”. Skład poszczególnej grupy roboczej był uzależniony od problemów i składu osobowego rodziny. W grupach roboczych pracowali: pracownicy

socjalni, policjanci, pielęgniarki środowiskowe, przedstawiciel GKRPA, pedagodzy, nauczyciele, kuratorzy zawodowi i społeczni oraz asystent rodziny. Czas trwania pracy z daną rodziną był uzależniony od skali problemu, współpracy i zaangażowania poszczególnych członków rodziny w działania naprawcze (od trzech miesięcy do kilkudziesięciu miesięcy). Średnio rocznie prowadzonych jest od 16 do 18 procedur, ponieważ w indywidualnych przypadkach procedury trwają na przestrzeni 2, a nawet 3 lat.

Z danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Twardogórze wynika, że rodziny dotknięte problemem przemocy w minimalnym stopniu wymagały wsparcia finansowego. Na 48 rodzin, w których realizowana była procedura „Niebieskiej Karty” tylko 5 rodzin kwalifikowało się i skorzystało z pomocy finansowej. Pozostałym rodzinom udzielana była praca socjalna na rzecz poprawy ich funkcjonowania. Pracownicy socjalni byli pierwszymi osobami, podejmującymi próbę rozwiązywania konfliktów. Brali udział w każdej procedurze „Niebieskiej Karty” oraz prowadzili pełną dokumentację. Diagnozowali środowiska rodzinne w celu ustalenia czynników powstawania przemocy oraz podejmowali współpracę z innymi instytucjami pomocowymi. Wspólnie opracowywali plany pomocy i umożliwiali odpowiednio szybkie podjęcie działań na rzecz osób i rodzin doświadczających przemocy. Monitorowali środowiska rodzinne, a w indywidualnych przypadkach interweniowali i powiadamiali policję lub prokuraturę o zaistnieniu zjawiska przemocy. Udzielali informacji o kompetencjach policji, prokuratury, sądu, kuratorów sądowych, pracowników ochrony zdrowia. Pomagali w nawiązaniu kontaktów z instytucjami, docieraniu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, prawnego, medycznego), pomagali w docieraniu do ośrodków interwencji kryzysowej. Motywowali do korzystania z grupowych form poradnictwa, terapii i edukacji. Współorganizowali i brali udział w realizacji warsztatów dla osób doświadczających i zagrożonych zjawiskiem przemocy. W ramach działań profilaktycznych udzielali porad i rozpowszechniali materiały edukacyjne, informowali o skutkach pozostawania w sytuacji przemocy.

Z informacji Komisariatu Policji w Twardogórze wynika, że funkcjonariusze z tutejszej jednostki po otrzymaniu informacji o przemocy w rodzinie podejmują działania:

- interwencyjne,
- wszczynają procedurę „Niebieskiej Karty”,
- izolują sprawców przemocy (sprawcy są zatrzymywani w PDOZ w KPP w Oleśnicy),
- udzielają pomocy ofiarom przemocy (informują je gdzie i z jakiej formy pomocy mogą skorzystać),

- dzielnicowi monitorują sytuację rodzin i sprawdzają stan bezpieczeństwa.

Ponadto funkcjonariusze prowadzą postępowania z art.207kk. Na przestrzeni od 2013 roku do 2015 roku wszczętych zostało 23 dochodzeń z art.207kk z czego 16 zostało zakończonych aktem oskarżenia, a 7 zostało zakończonych umorzeniem dochodzenia. Biorą udział w działaniach profilaktycznych i edukacyjnych oraz korzystają ze szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W okresie od 2012r do 2016r pod dozorem kuratorskim pozostawało 19 mężczyzn skazanych za znęcanie się nad rodziną (czynnych jest 5 dozorów).

W większości przypadków przemoc współwystępowała z problemem alkoholowym. Na 48 rodzin w których trwała procedura „Niebieskiej Karty” w 32 rodzinach występował problem alkoholowy. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Twardogórze motywowali osoby z problemem alkoholowym do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego, kierowali je do punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i osób współuzależnionych na spotkanie konsultacyjne z terapeutą uzależnień. W ramach działań profilaktycznych realizowane były programy edukacyjne, warsztaty i szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy. Średnio rocznie 40 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym uczestniczyło w koloniach letnich. Ponadto dzieci miały możliwość korzystania z zajęć w świetlicach środowiskowych działających na terenie gminy.

Z informacji uzyskanych z placówek oświatowych z terenu gminy Twardogóra wynika, że podejmowały one działania profilaktyczne i edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży oraz ich rodziców. Między innymi były to: liczne programy profilaktyczne, materiały edukacyjne, koncerty profilaktyczne. Ponadto nauczyciele brali udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grupach roboczych brały pielęgniarki zatrudnione w Samodzielnym Zespole Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Twardogórze. Nie tylko udzielały pomocy medycznej, ale również podejmowały działania profilaktyczne oraz edukacyjne. Angażowały się w kampanie społeczne, rozpowszechniały materiały edukacyjne, były ogromnym wsparciem szczególnie dla osób doznających przemocy.

Powyższe dane wskazują, że istnieje potrzeba podejmowania wspólnych działań w środowisku społecznym i rodzinnym, zmierzających do zapobiegania i powstrzymania przemocy oraz rozwiązywania problemów społecznych.

III. Analiza badań

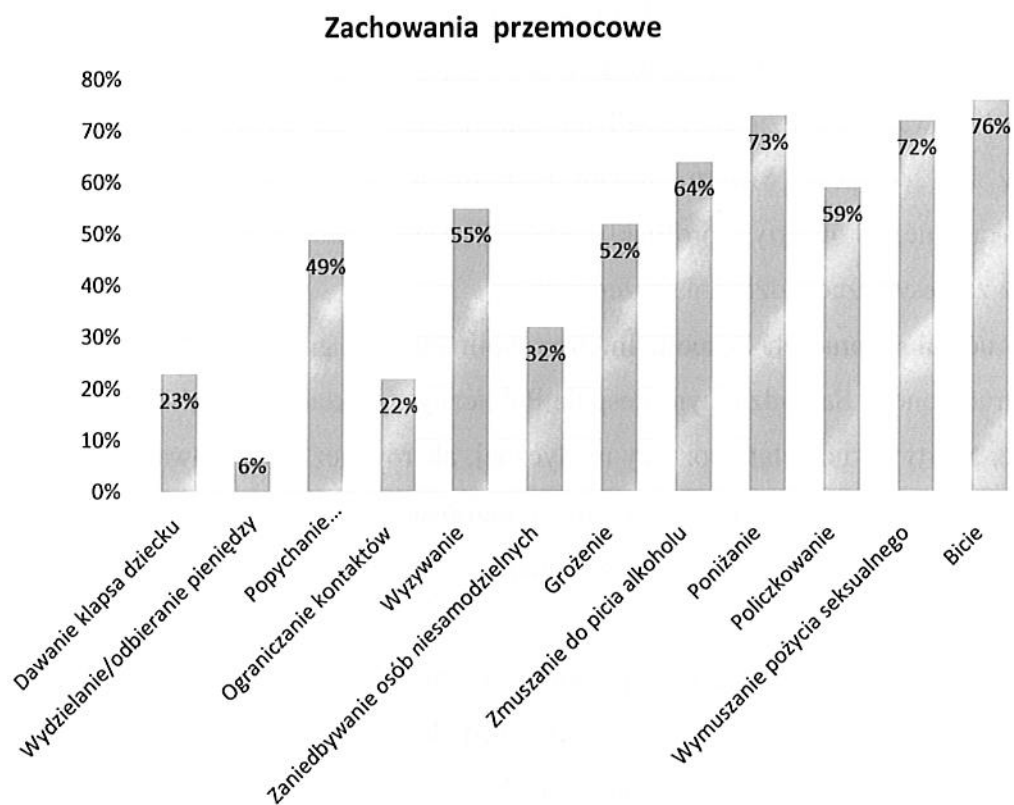
W 2016 roku przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców Gminy Twardogóra w celu dokonania oceny świadomości dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat zjawiska przemocy. W diagnozie uczestniczyło łącznie 331 osób w trzech grupach:

- **dorosli** – 115 osób (w tym 19 osób w wieku 26-35 lat, 80 osób w wieku 36-45 lat, 16 osób w wieku 46-55lat)
- **młodzież gimnazjalna** – 121 osób (III klasa gimnazjum)
- **dzieci** – 95 osób (VI klasa szkoły podstawowej)

1. Badania osób dorosłych

W badaniach ankietowych brało udział 97 kobiet i 19 mężczyzn, łącznie 115 osób dorosłych. W grupie tej były osoby posiadające wykształcenie: wyższe – 25, średnie lub pomaturalne – 56, zawodowe – 30, podstawowe - 4.

Wykres nr 1 Zachowania przemocowe według ankietowanych osób dorosłych

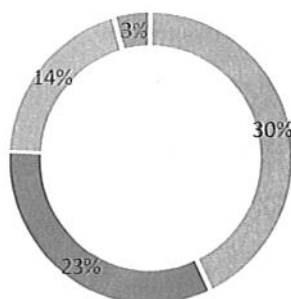
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z osobami dorosłymi

Znaczna liczba przebadanych osób dorosłych uważa, że zachowania takie jak: bicie, poniżanie, zmuszanie do picia alkoholu, wymuszanie pożycia seksualnego, policzkowanie oraz wyzywanie są symptomem przemocy. Zaledwie kilka osób uznało za przemoc: dawanie klapsa dziecku, ograniczanie kontaktów czy wydzielanie pieniędzy.

Według ankietowanych bezpośredni wpływ na przemoc w rodzinie ma alkoholizm, nieumiejętność radzenia sobie ze złością, zaburzenia psychiczne oraz obserwowanie agresywnych zachowań w rodzinie.

Wykres nr 2 Stereotypy występowania przemocy

Stereotypy występowania przemocy

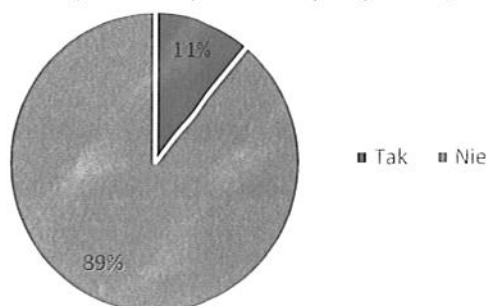
- Przemoc w rodzinie to problem marginesu społecznego
- Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady pobicia
- Są sytuacje, w których przemoc w rodzinie jest uzasadniona
- Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z osobami dorosłymi

Ankietowani swoimi odpowiedziami potwierdzają o nadal panujących stereotypach myślowych dotyczących przemocy. Pomimo, że 70% ankietowanych nie uznaje przemocy za problem marginesu społecznego, to nadal 30% uważa ją za problem marginesu społecznego. Podobnie wypowiedzieli się o śladach pobicia. Niepokojące jest to, że 23 % badanych rozpoznaje przemoc tylko po widocznych śladach pobicia, a 14% uważa, że są sytuacje, w których przemoc jest uzasadniona.

Wykres nr 3 Skala problemu przemocy

Doświadczanie przemocy ze strony najbliższych

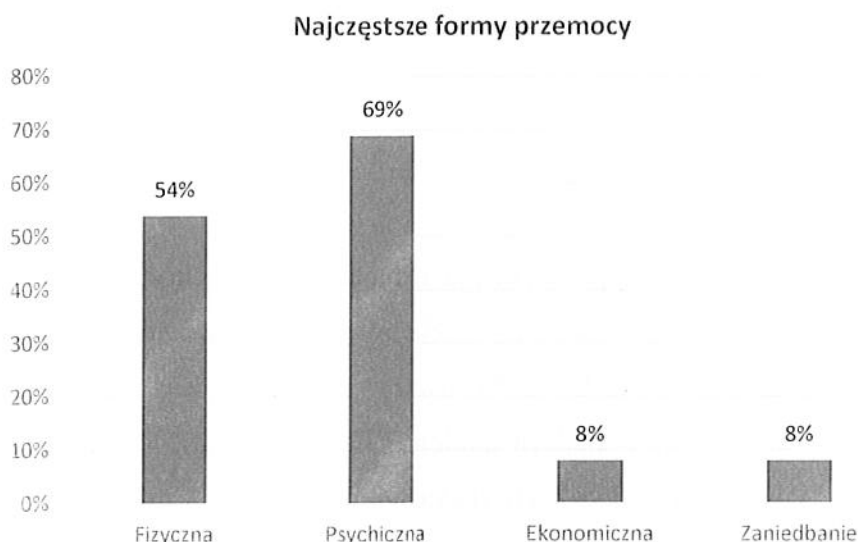

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z osobami dorosłymi

Przemoc jest bardzo trudnym zjawiskiem do zdiagnozowania, odzwierciedleniem są wyniki badań, gdzie 11% respondentów potwierdziło doświadczanie przemocy ze strony najbliższych. 89% nigdy nie doświadczyło przemocy od najbliższych.

Najczęściej występującymi formami przemocy: to przemoc psychiczna, fizyczna ekonomiczna oraz zaniedbanie.

Wykres nr 4 Najczęściej występujące formy przemocy ze strony najbliższych

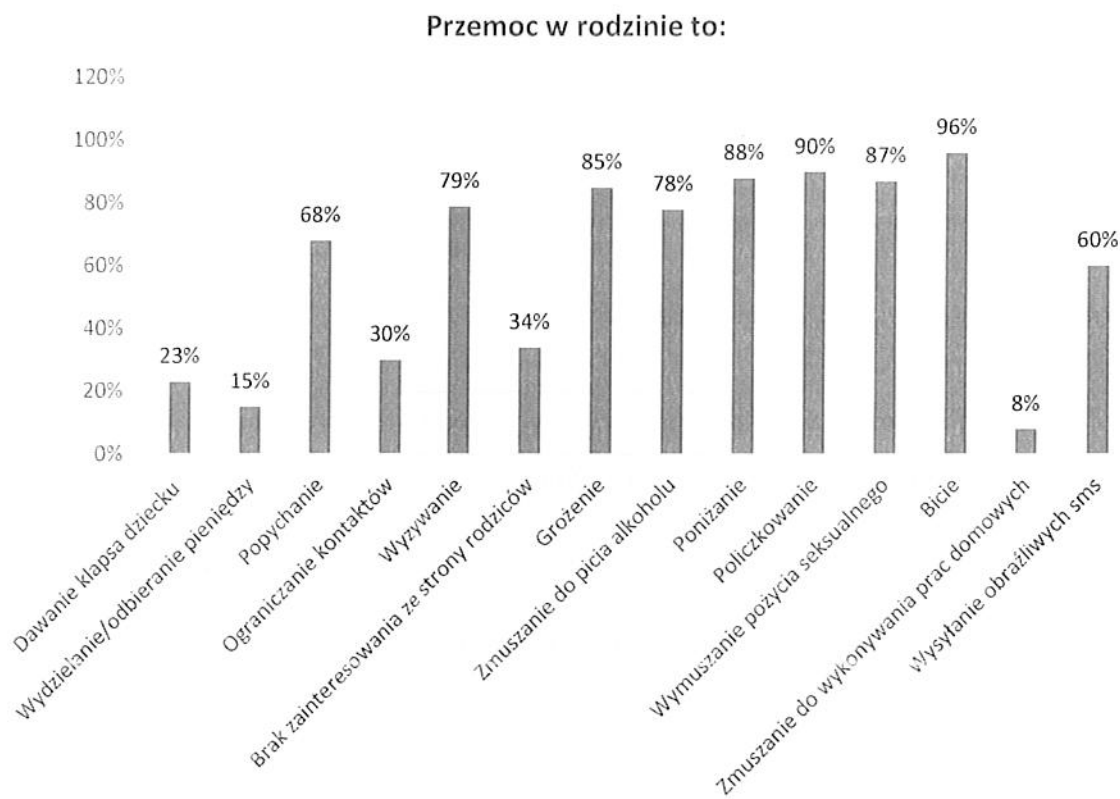
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z osobami dorosłymi

Ankietowani w większości wiedzą, gdzie mogą uzyskać pomoc, gdy znajdą się w sytuacji przemocy. Najczęściej wskazywali: Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, Zespół Interdyscyplinarny oraz szkołę/pedagoga. Aż 95% badanych uważa, że należy interweniować w sytuacji przemocy w rodzinie.

2. Badania młodzieży gimnazjalnej.

W badaniach ankietowych wzięli udział wszyscy uczniowie III klas Gimnazjum nr 1 im. Polskich Olimpijczyków w Twardogórze.

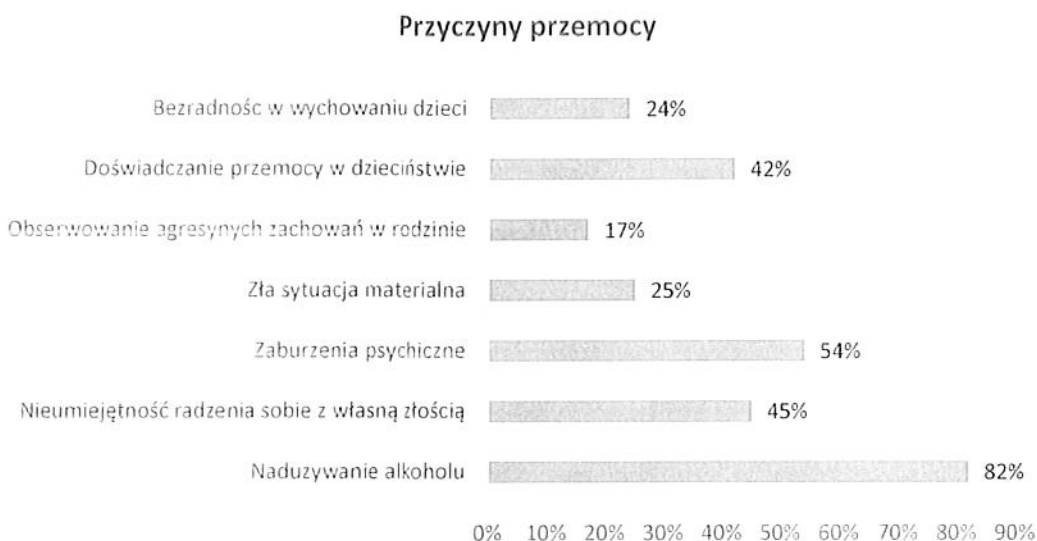
Wykres nr 5 Zachowania przemocowe według ankietowanej młodzieży

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z młodzieżą

Młodzież gimnazjalna w większości rozumie czym jest przemoc w rodzinie i potrafi rozpoznać zachowania świadczące o występowaniu przemocy. Zachowania takie jak; bicie, policzkowanie, poniżanie, grożenie, wymuszanie pożycia seksualnego wskazali jako przejaw przemocy. Największą trudność sprawiło im uznanie za przemoc takich zachowań jak: dawanie klapsa dziecku, wydzielanie pieniędzy czy ograniczanie kontaktów.

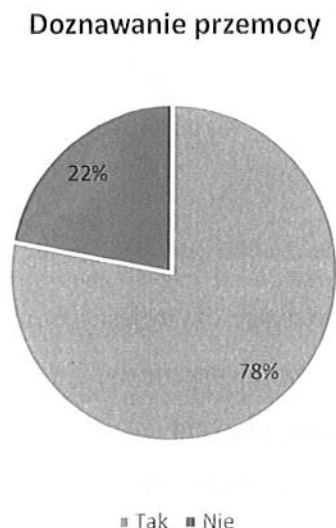
Wykres nr 6 Przyczyny występowania przemocy

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z młodzieżą

Zdaniem młodzieży najczęstszą przyczyną występowania przemocy są: nadużywanie alkoholu, zaburzenia psychiczne, nieumiejętność radzenia sobie ze złością oraz doświadczenie przemocy w dzieciństwie.

Wykres nr 7 Doznawanie przemocy ze strony najbliższych

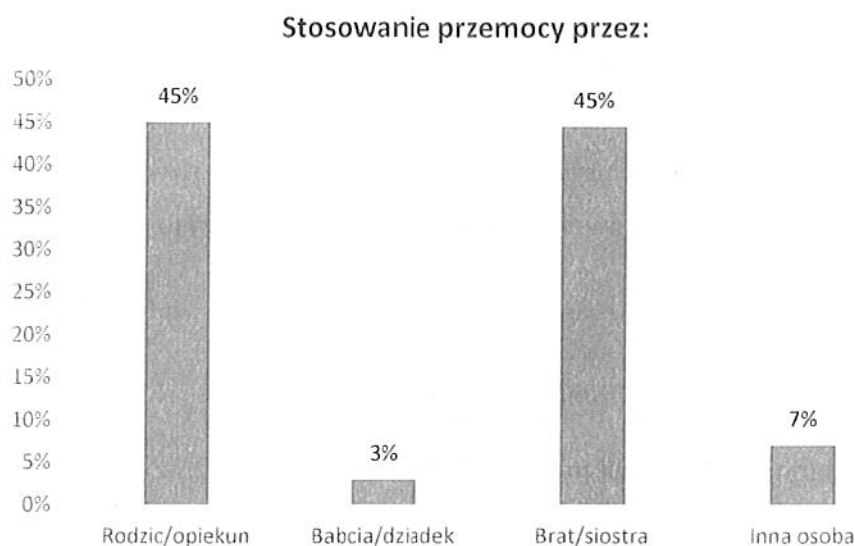

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z młodzieżą

Znacznie większa liczba osób młodych w stosunku do przebadanych osób dorosłych doświadczyła przemocy ze strony osób najbliższych. 22% badanych przyznała się

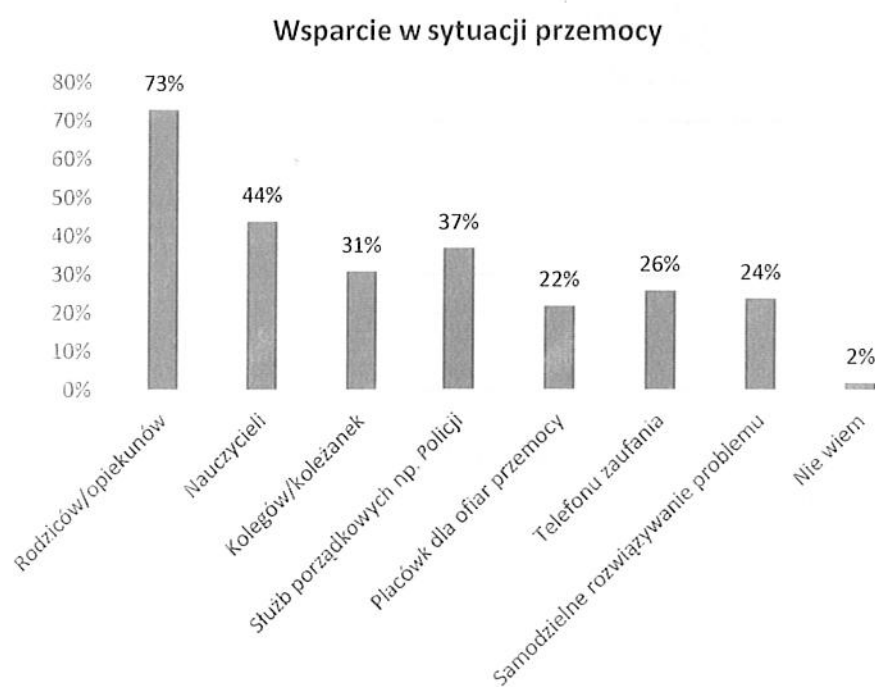
do doznawania przemocy, a jako sprawców wskazali rodziców/opiekunów i rodzeństwo. Tylko 5 osób z 27, które znalazły się w sytuacji przemocy szukało pomocy. Nie szukali pomocy głównie z powodu pogodzenia się z tą sytuacją, wstydem przed ujawnieniem problemu oraz brakiem wiary, że ktoś może udzielić pomocy.

Wykres nr 8 Osoby stosujące przemoc wobec ankietowanej młodzieży

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z młodzieżą

Wykres nr 9 Wsparcie dla młodzieży w sytuacji przemocy

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z młodzieżą

Młodzież znajdująca się w sytuacji przemocy szuka pomocy głównie u rodziców/opiekunów, a w następnej kolejności u nauczycieli, służb porządkowych np. policji oraz kolegów/koleżanek.

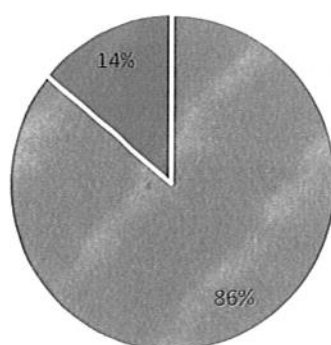
Okolo 97% ankietowanych uważa, że przemoc jest przestępstwem i należy reagować, ponieważ ofiary przemocy nie poradzą sobie same.

3. Badania dzieci ze szkół podstawowych

W badaniach uczestniczyło 95 uczniów klas VI z czterech szkół podstawowych z terenu Gminy Twardogóra. Nie mieli oni problemów z napisaniem własnymi słowami czym jest przemoc w rodzinie.

Wykres nr 10 Znajomość definicji przemocy według ankietowanych dzieci

Znajomość definicji: Czym jest przemoc ?

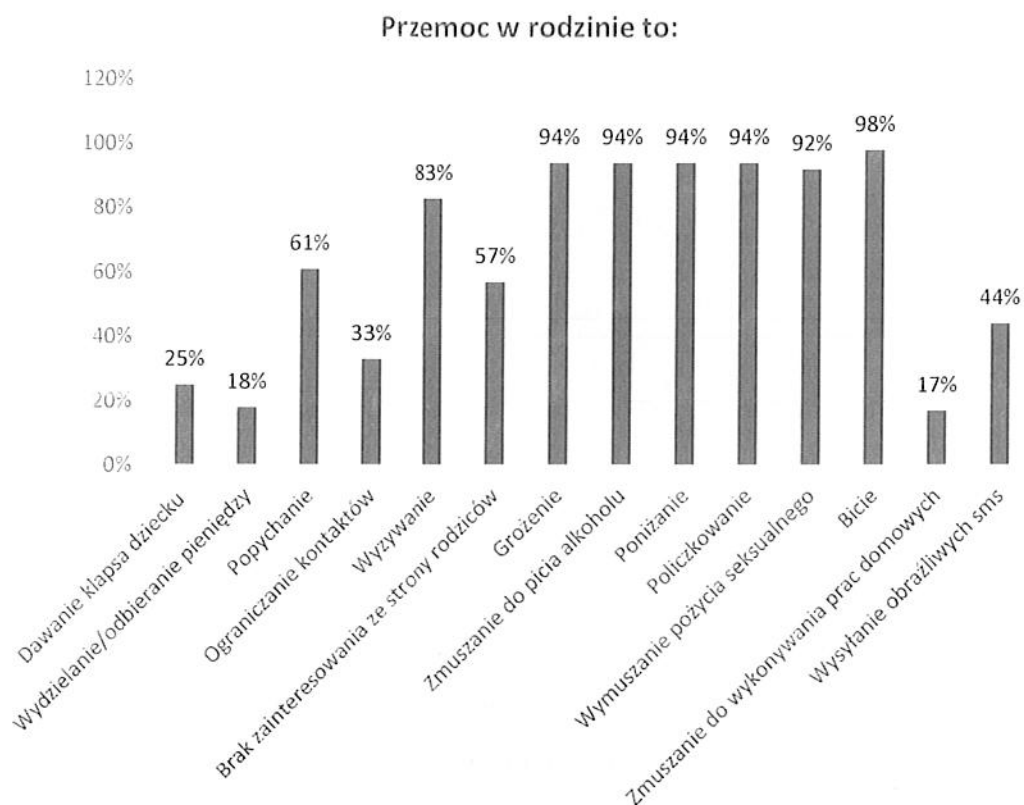
■ Tak ■ Nie

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z dziećmi

Tylko 14% ankietowanych nie rozumie pojęcia przemocy. Pozostałe 86% trafnie dokonało opisu czym jest przemoc w rodzinie.

h. 14

Wykres nr 11 Zachowania przemocowe według ankietowanych dzieci

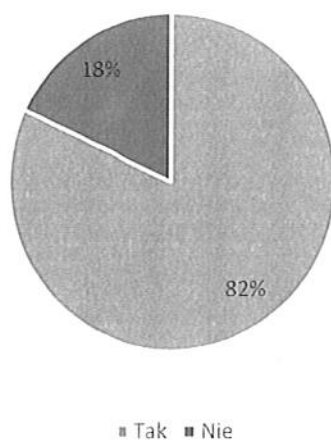

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z dziećmi

Okolo 94% uczniow wie, iz zachowania takie jak grozenie, zmuszanie do picia alkoholu, ponizanie, policzkowanie, bicie jest przemocą w rodzinie. Uczniowie w 57% nie uznaja klapsa za przemoc, co moze swiadczyć o malej swiadomości w tym zakresie. Niepokojący jest wynik (42% nie oraz 14% nie wiedzialo), ze wysyłanie obraźliwych sms jest przemocą. Uczniow należy nadal edukowac w tym zakresie – ogromna rola rodzicow, nauczycieli, psychologow. Ankieta wykazala iz uczniowie uvažaja za przemoc brak zainteresowania ze strony rodzicow. To znaczy, ze dzieci potrzebują obecności rodzicow. 97% uczniow uważa, ze w niektórych sytuacjach nie warto używac przemocy w stosunku do brata, siostry.

Wykres nr 12 Doznawanie przemocy ze strony najbliższych

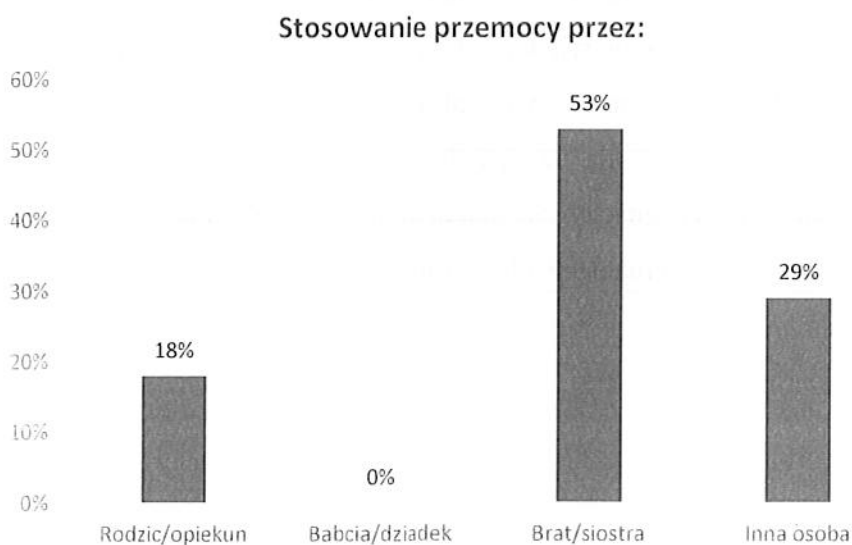
Doznawanie przemocy

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z dziećmi

Nieco mniejsza liczba dzieci w stosunku do starszej młodzieży doświadczyła przemocy ze strony najbliższych (18% badanych uczniów). W przeważającej większości doznawali oni przemocy ze strony brata/siostry, następnie innej osoby oraz rodzica/opiekuna. Z ankiety wynika, że dziadkowie nie stosują przemocy wobec dzieci.

Wykres nr 13 Osoby stosujące przemoc wobec dzieci

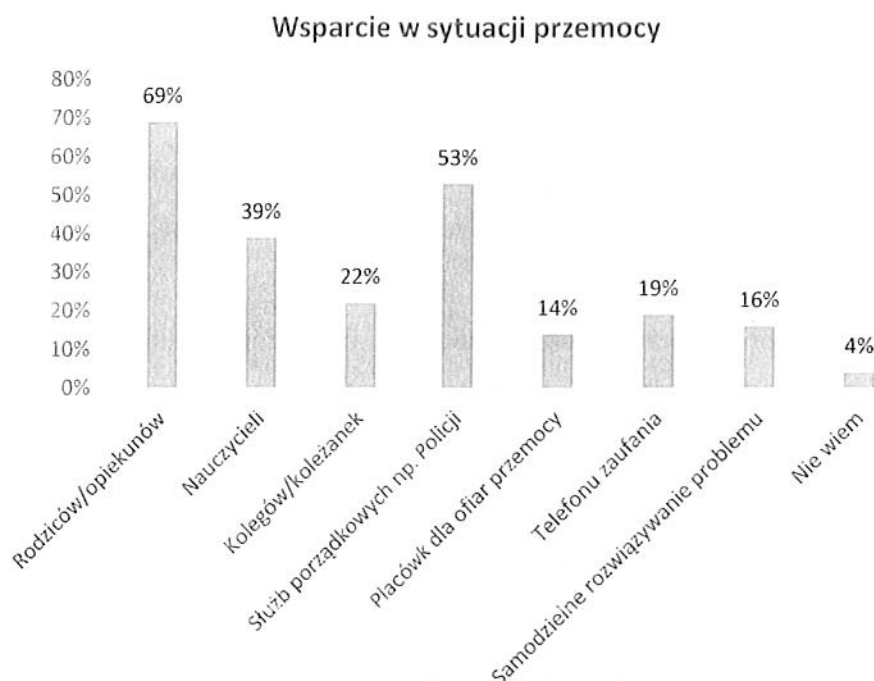
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z dziećmi

h.14

Na 17 osób doznających przemocy 15 osób szukało pomocy i uznało, że należy poinformować kogoś z dorosłych.

Z diagnozy wynika, że uczniowie potrafią szukać pomocy będąc świadkiem lub ofiarą przemocy, jedynie 4 uczniów nie wiedziałoby do kogo się zwrócić o pomoc.

Wykres nr 14 Wsparcie dla dzieci w sytuacji przemocy

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych z dziećmi

Dzieci znajdujące się w sytuacji przemocy szukają pomocy u rodziców/opiekunów i służb porządkowych np. policji oraz nauczycieli.

Wnioski

Z informacji uzyskanych od poszczególnych jednostek oraz przeprowadzanych badań ankietowych wynika, że w Gminie Twardogóra podejmowane są działania profilaktyczne i edukacyjne w celu zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy, podniesienia poziomu wiedzy, rozwijania empatii, odpowiedzialności i kompetencji społecznych. Pracownicy poszczególnych jednostek współpracują w trakcie realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, podejmują wspólne działania skierowane są do dzieci, młodzieży i dorosłych osób doznających przemocy, do osób stosujących przemoc jak i do świadków przemocy.

Diagnozowanie środowiska lokalnego pozwoliło nam ocenić skalę zjawiska przemocy oraz charakter problemu. W oparciu o wyniki badań oraz kilkuletnie doświadczenia osób podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie stwierdzamy, że powinny być podejmowane w szczególności działania:

- w zakresie profilaktyki i edukacji społecznej,
- informacyjne o roli i kompetencjach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- rozpowszechniane informacje o instytucjach, osobach i możliwościach wsparcia i pomocy w środowisku lokalnym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzone kampanie społeczne obalające mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie usprawiedliwiające jej stosowanie,
- motywacyjne osób doznających przemocy do korzystania z różnych form wsparcia,
- promowanie i rozwijanie umiejętności stosowania przez rodziców metod wychowania bez przemocy,
- motywowanie i kierowanie osób uzależnionych od alkoholu do podejmowania leczenia odwykowego,
- osoby stosujące przemoc zobowiązywać do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- poprawić współpracę z lekarzami w celu aktywnego włączenia się ich w realizację procedury „Niebieskie Karty”,
- wzmacnianie osób (kadr) bezpośrednio zaangażowanych do pracy przy realizacji procedury „Niebieskiej Karty”.

IV. Zasoby Gminy Twardogóra w zakresie realizacji Programu

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Komisariat Policji
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Placówki oświatowe
- Placówki ochrony zdrowia
- Świetlice środowiskowe
- Parafie
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Oleśnicy
- inne instytucje i organizacje

Zespół Interdyscyplinarny został powołany w celu podejmowania współpracy nie tylko na poziomie wymiany informacji, ale na poziomie wspólnych działań, które powinny doprowadzić do zatrzymania przemocy. Działania te powinny być skierowane nie tylko do ofiar przemocy, ale również do sprawców przemocy. Na szeroką skalę ma być prowadzona profilaktyka i edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych. Dopiero wtedy będzie można zaobserwować zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.

V. Cele programu

Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Cele szczegółowe:

- 1. Ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Twardogóra.**
- 2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.**
- 3. Podejmowanie skutecznych działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.**
- 4. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy – podniesienie poziomu wiedzy, rozwijanie empatii, odpowiedzialności i kompetencji społecznych.**
- 5. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.**

VI. Zadania do realizacji

Działania	Instytucja odpowiedzialne za realizację działań
<p>1. Ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań interwencyjnych i profilaktycznych w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w celu zapobiegania zjawisku • diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie • ochrona dzieci, osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych przed przemocą w rodzinie • podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach • monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą • prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze • MGOPS • Policja • Kuratorzy • Oświata • Ochrona zdrowia
<p>2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą bezpieczeństwa i skutecznej pomocy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy • udzielanie informacji dotyczących bezpiecznego schronienia w ośrodkach interwencji kryzysowej (hostele) • współpraca z instytucjami prowadzącymi schronienie dla ofiar przemocy ze szczególnym uwzględnieniem Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w celu ustalenia precyzyjnych zasad umieszczania tam osób • kierowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie na konsultacje medyczne • udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego • praca socjalna z osobami doznającymi przemocy • stała współpraca służb – wspólne wizyty w środowisku • objęcie dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie pomocą psychologiczno-pedagogiczną • powiadamianie Sądu wydziału rodzinnego i nieletnich o sytuacji dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • GKRPA • MGOPS • Policja • Oświata • Zespół Kuratorski • Ochrona zdrowia • PCPR
<p>3. Podejmowanie skutecznych działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspólne działania i wizyty w środowisku pracowników 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • Policja • MGOPS

<p>socjalnych, kuratorów i policjantów</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozmowy interwencyjno-ostrzegawcze na temat konsekwencji jakie grożą za krzywdzenie najbliższych oraz możliwości prawnych, które zostaną wobec sprawcy podjęte jeżeli nie zaprzestanie stosowania przemocy • udzielenie informacji sprawcom na temat programów korekcyjno-edukacyjnych • zobowiązanie do leczenia odwykowego osoby uzależnione od alkoholu • kierowanie do punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym, poradni leczenia uzależnień, grupy samopomocowej • powiadomienie Policji lub Prokuratury o powzięciu podejrzenia o popełnieniu przestępstwa wobec członków rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • GKRPA • Zespół Kuratorski
<p>4. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy – podniesienie poziomu wiedzy, rozwijanie empatii, odpowiedzialności i kompetencji społecznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym • zamieszczanie w lokalnej prasie (biuletyn) stałych informacji, gdzie można szukać pomocy • rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności • organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców Gminy • promowanie i rozwijanie umiejętności stosowania przez rodziców metod wychowania bez przemocy • rozpowszechnianie informacji o telefonach zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia” 	<ul style="list-style-type: none"> • GKRPA • Policja • Placówki oświatowe • MGOPS • Zespół Interdyscyplinarny • Ochrona zdrowia
<p>5. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy, realizacji procedury „Niebieskiej Karty” i prowadzenia interwencji 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • MGOPS • GKRPA • Policja • SZPZOZ • Placówki Oświatowe

Z uwagi na długofalowy charakter Programu obejmujący lata 2017-2022, jego zadania mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

VII. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Twardogóra, a także potrzeby i oczekiwania zgłoszone przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunitoes – szanse, Threats – zagrożenia), która określa czynniki wewnętrzne tj. mocne i słabe strony, a także czynniki zewnętrzne tj. szanse i zagrożenia przy realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Mocne strony:

- funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Twardogóra
- specjaliści z różnych dziedzin,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- zaangażowanie rodzin, chęć zmiany i wyjścia z kryzysu,
- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.

Słabe strony:

- wykluczające się ramy czasowe pełnienia obowiązków służbowych poszczególnych specjalistów,
- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- odmowa członków rodziny dotkniętych przemocą do podjęcia działań,
- brak współpracy rodziny w dążeniu do przezwyciężania kryzysu,
- brak bezpośredniego dostępu do pomocy specjalistycznej (psycholog, psychoterapeuta),
- brak zabezpieczenia socjalnego dla osób pokrzywdzonych w przypadku konieczności izolacji członków rodziny od sprawców przemocy,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych,

- brak zabezpieczenia w środki finansowe na podejmowanie działań zespołu oraz na szkolenia dla osób powołanych do pracy w Zespole Interdyscyplinarnym i grupach roboczych.

Szanse:

- niezwiększająca się liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą domową,
- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy
- wzmocnienie osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- zwiększenie poczucia wzajemnego wsparcia,
- bezpośredni dostęp do specjalistycznej pomocy w środowisku lokalnym,
- stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin,

Zagrożenia:

- brak współpracy ze strony osób i rodzin w dążeniu do przezwyciężenia kryzysu,
- brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,
- poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc.

VIII. Prognozowane efekty

1. Pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej.
2. Zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy.
3. Skuteczniejsze rozwiązywanie problemów przemocy.
4. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ofiarom przemocy.
5. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
6. Wypracowanie modelu współpracy i sprawnego przepływu informacji między współpracującymi ze sobą instytucjami, organizacjami i osobami.
7. Zwiększenie poczucia wzajemnego wsparcia podczas rozwiązywania problemów społecznych.

IX. Realizatorzy Programu

Realizatorem programu jest Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Za realizację poszczególnych zadań odpowiedzialne są instytucje i organizacje wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych z ich kompetencjami i przeznaczeniem.

X. Ewaluacja

Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość (co najmniej 1 raz w roku) dokonywaną w ramach wszystkich elementów systemu. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są:

- liczba „Niebieskich Kart”
- ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji,
- liczba osób korzystających z różnych form wsparcia
- liczba dzieci i młodzieży oraz dorosłych objęta programami profilaktycznymi, edukacyjnymi oraz akcjami informacyjnymi
- ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych.

XI. Finansowanie Programu

Realizacja programu finansowana będzie ze środków własnych Samorządu Gminy Twardogóra, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2017-2022 realizowany będzie od dnia jego uchwalenia do 31 grudnia 2022 roku.